

Bijlage: update lijst 'Cases en situaties 'schrijnende gevallen'

Nr.	Casus	Oplossing/stand van zaken
1.	Een strikte toepassing van het toeslagpartnerschap leidt tot schrijnende gevallen. Casussen 2 tot en met 4 zijn hier voorbeelden van.	De oplossingen zijn hieronder per casus nader uitgewerkt.
2.	Alleenstaande moeder die haar terminale vader verzorgt, die als toeslagpartner wordt gezien. CIZ-verklaring was geen tijd voor, de vader overleed al voor deze aangevraagd was.	Dit schrijnende geval is het resultaat van een gebrek aan de menselijke maat en daarmee de hardheid van het stelsel. Indien een verzorgingsbehoefte blijkt uit een indicatiebesluit van het CIZ (ook wel CIZ-verklaring genoemd, artikel 7.1.1 van de Wet langdurige zorg), is het in beginsel mogelijk om je te beroepen op de uitzondering waarbij een partner of medebewoner buiten beschouwing wordt gelaten voor de huurtoeslag (artikel 2a Besluit op de huurtoeslag). In dit geval was voor een dergelijke verklaring geen tijd waardoor de alleenstaande moeder zich niet kon beroepen op de uitzondering. In dergelijke uitzonderlijke situaties is het echter voorstelbaar om met toepassing van de menselijke maat een dergelijke aanvraag voor de uitzondering anders te beoordelen dan hier het geval was en rekening te houden met de betrokken belangen. Er is dus geen aanpassing in de wetgeving vereist, maar wel het terugbrengen van de menselijke maat in de beoordeling. Aan het terugbrengen van de menselijke maat in het stelsel wordt hard gewerkt, om schrijnende gevallen als deze, waarbij geen tijd was om een CIZ-verklaring te verkrijgen, in de toekomst te voorkomen.
3.	Een strikte toepassing van het toeslagpartnerschap leidt tot schrijnende gevallen. Het in huis nemen van (oa) een meerderjarig kind na een mishandeling, heeft ertoe geleid dat dit meerderjarig kind werd aangemerkt als partner. Gevolg voor de huurtoeslagen.	Deze casus ziet op een situatie waar het recht op huurtoeslag werd ingetrokken. Dit schrijnende geval is het resultaat van een gebrek aan de menselijke maat en daarmee de hardheid van het stelsel. De wet biedt (een beperkte) beoordelingsruimte om een dergelijke aanvraag anders te beoordelen dan hier het geval was en rekening te houden met de betrokken belangen. Er is dus geen aanpassing in de wetgeving vereist, maar wel het terugbrengen van de menselijke maat in de beoordeling. In dit geval is n.a.v. een herbeoordeling inmiddels alsnog de toeslag toegekend. In toekomstige gevallen zal bij de beoordeling de menselijke maat worden meegewogen.
4.	Een strikte toepassing van het toeslagpartnerschap leidt tot schrijnende gevallen. Bijvoorbeeld in het geval waarbij echtgenoten aantoonbaar niet samenleven, bijvoorbeeld doordat a) één van beide 100% arbeidsongeschikt is of b) zij niet kunnen scheiden vanwege geloof. Het toeslagpartnerschap speelt ook bij uitwisselingsstudent en au pair.	Indien partners vanwege geloof niet kunnen scheiden, biedt de wet de mogelijkheid om 'van tafel en bed te scheiden'. Daarnaast is in het wetsvoorstel Wet Verbetering uitvoerbaarheid toeslagen (hierna: WVUT) een maatregel opgenomen om de regeling voor het opteren voor aanverwantschap uit te breiden met samengestelde gezinnen waarbij de ouders niet getrouwd zijn. Daarnaast wordt in het wetsvoorstel Verzamelwet kinderopvang 2021 voorgesteld om huishoudens waar een partner werkt of

Bijlage: update lijst 'Cases en situaties 'schrijnende gevallen'

		<p>een traject naar werk volgt en de andere partner een permanente Wlz-indicatie heeft ook recht te geven op kinderopvangtoeslag. Dat betekent dat gezinnen waar een ouder niet kan werken, maar ook niet kan zorgen voor de kinderen omdat zij zelf permanent zorg in de nabijheid nodig hebben, ook in aanmerking kunnen komen voor kinderopvangtoeslag. De problematiek van het toeslagpartnerschap bij uitwisselingsstudenten en au pairs is inherent aan het Omtzigt-criterium.</p>
5.	<p>Intrekking met terugwerkende kracht van verblijfsvergunning kan leiden tot schrijnende gevallen.</p>	<p>Indien een definitief vastgestelde beschikking wordt herzien bestaat er ruimte om de intrekking van de verblijfsvergunning niet mee te nemen. In de voorschotfase (hierna: VT) en bij definitieve toekenning is dat (nog) niet zo. Ten aanzien van deze problematiek is een interdepartementale werkgroep opgericht (J&V, BZK, SZW, VWS en FIN). Deze werkgroep buigt zich over mogelijke oplossingen voor (onder andere) de situatie waar de verblijfsvergunning van een statushouder wordt ingetrokken en deze persoon daardoor met terugwerkende kracht het recht op toeslagen verliest.</p>
6.	<p>Awir-partnerschap: met terugwerkende kracht partner voor het hele jaar. Indien meerderjarigen die op één adres wonen en geen partner zijn in de loop van het jaar partner worden, geldt het partnerschap voor het hele jaar.</p>	<p>In het WVUT is de maatregel 'knip in het toeslagjaar' opgenomen die dit probleem van terugwerkende kracht in de toekomst voorkomt. Ingevolge deze maatregel wordt partnerschap in aanmerking genomen vanaf de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin het partnerschap is ontstaan. Wijziging van artikel 3, eerste en derde lid, Awir.</p>
7.	<p>Indien aanvragers niet voldoen aan een informatieverzoek van de Belastingdienst, wordt de toeslag op nihil gesteld.</p>	<p>In het WVUT zijn verschillende maatregelen opgenomen die tot doel hebben de communicatie tussen Belastingdienst en de burger te verbeteren en uit te breiden. Voordat de toeslag op nihil wordt gesteld of een beschikking tot terugvordering wordt vastgesteld, zullen meerdere stappen wat contact met de burger betreft ingebouwd worden. Dit biedt burgers meer gelegenheid om informatie aan te leveren en vermindert het risico dat van hen plotseling een fors bedrag wordt teruggevorderd. Deze maatregelen dragen bij aan het voorkomen schrijnende gevallen in de toekomst. Wijziging van artikel 18, eerste, derde t/m zesde lid, Awir (informatielevering) en artikel 26b Awir (zienswijze). Ook wordt in het wetsvoorstel de mogelijkheid uitgebreid om informatie bij derden op te vragen, waardoor deze niet meer bij de aanvrager opgevraagd hoeft te worden. Dit betekent enerzijds een lastenverlichting voor de burger, anderzijds verbetert het ook de informatiepositie van de Belastingdienst/Toeslagen waardoor het risico op hoge terugvorderingen wordt verlaagd.</p>

Bijlage: update lijst 'Cases en situaties 'schrijnende gevallen'

8.	Stateloos	Het uitgangspunt is dat iemand zonder verblijfsvergunning geen aanspraak kan maken op een toeslag (het koppelingsbeginsel). Volgens vaste jurisprudentie (bijv. ECLI:NL:RVS:2010:BO8342) kunnen er echter bijzondere omstandigheden zijn die noodzaken tot het voorbij gaan het koppelingsbeginsel en moet Belastingdienst/Toeslagen beoordelen of daarvan sprake is. Ook uit de wet volgt dat de Belastingdienst/Toeslagen een belangenafweging maakt bij de beoordeling (artikel 13b Awir, ingevoerd met de Wet hardheidsaanpassing Awir).
9.	Bij toekenning KOT is een van de criteria dat beide ouders werken (arbeidseis). Problematisch bij bijvoorbeeld gedetineerden.	In de NvW bij het WVUT is een maatregel opgenomen waarbij de arbeidseis bij toekennen KOT is aangepast t.a.v. gedetineerden (vgl. de voorgestelde maatregel bij een Wlz-indicatie in het wetsvoorstel Verzamelwet kinderopvang 2021, vermeld onder 4 hiervoor). Deze maatregel biedt een oplossing voor de schrijnende situatie waarbij een van de twee ouders voor langere tijd gedetineerd is en daardoor het recht op kinderopvangtoeslag vervalt.
10.	Alle kosten tijdig betaald, behalve het afrondingsverschil. Het gehele recht op KOT vervalt dan.	Ingevolge de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State (ABRvS) op 8 juni 2016 (ECLI:NL:RVS:2016:1610) behoudt de burger het recht op KOT indien enkel een deel, het afrondingsverschil, van de kosten niet betaald is. Naar aanleiding van de uitspraken van de ABRvS van 23 oktober 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:3535 en 3536) zijn aanvullende maatregelen genomen in het Verzamelbesluit Toeslagen. Dit betreft de mogelijkheid om bij bijzondere omstandigheden de terugvordering te matigen en de mogelijkheid om de kinderopvangtoeslag proportioneel vast te stellen. Wanneer een deel van de kosten tijdig zijn betaald en een deel te laat is betaald, wordt de KOT nu proportioneel toegekend. In het WVUT worden deze besluiten gecodificeerd. Wijziging van: artikel 26, tweede en derde lid, Awir en artikel 5a, Uitvoeringsregeling Awir, artikel 1.5 Wko.
11.	Verrekening KOT (ook buiten situaties opzet/grove schuld)	Nu per 1 juli 2020 de OGS regeling is komen te vervallen is dit niet meer aan de orde. Belanghebbenden die een bedrag moeten terugbetalen kunnen een verzoek om een persoonlijke betalingsregeling doen. Hierbij wordt rekening gehouden met hun persoonlijke financiële situatie zodat er terugbetaald kan worden naar draagkracht. Als er geen draagkracht is hoeft er niet betaald te worden en een eventuele eerdere verrekening kan worden teruggedraaid.

Bijlage: update lijst 'Cases en situaties 'schrijnende gevallen'

12.	Casus 2 beurspromovendi.	De Wet kinderopvang stelt als voorwaarde dat de aanvrager van de kinderopvangtoeslag betaalde arbeid moet verrichten. De rechtspositie van de promotiestudent en beurspromovendus is afhankelijk van de relatie met de universiteit en de wijze waarop hier feitelijk uitvoering aan wordt gegeven. Onduidelijkheid over het dienstverband leidt tot onduidelijkheid over het recht op kinderopvangtoeslag. Om de onduidelijkheid weg te nemen, kan de universiteit de overeenkomst met de promovendus en de praktische invulling hiervan vooraf laten toetsen door de Belastingdienst. In reactie op Kamervragen van het lid Westerveld (Kamerstukken II, 2018/2019, nr. 1925) is dit nader toegelicht.
13.	Geen recht op KOT bij onbetaald zorg- of calamiteitenverlof en overig onbetaald verlof, m.u.v. ouderschapsverlof	Zolang de opgenomen verlofuren onder het arbeidscontract vallen, is voldaan aan de arbeidseis en heeft de ouder recht op KOT. Dit zou daarom niet tot schrijnende situaties moeten leiden.
14.	Doelgroepers kunnen voor maximaal 230 uur KOT aanvragen. Als blijkt dat er geen of veel minder recht is (bijvoorbeeld: achteraf blijkt dat iemand niet aan de eisen voor de doelgroepstatus voldeed, en hij werkt niet of weinig) volgt er een mogelijk zeer grote terugvordering.	Zeer grote terugvorderingen zijn onwenselijk. Een deel van de oplossing ligt in een betere en tijdigere voorlichting van de burger door de Belastingdienst/Toeslagen. Daar wordt al op ingezet. Zo is in september 2020 een corporate campagne gestart bij de Belastingdienst/Toeslagen. Onderdeel daarvan is de kinderopvangtoeslagcampagne waarin ouders worden opgeroepen om veranderingen in inkomen en opvanguren door te geven om financiële verrassingen te voorkomen. Daarvoor worden verschillende middelen gebruikt: online commercial, radiocommercials, online uitingen, PR en een toolkit voor kinderopvangorganisaties. Daarnaast voorziet het WVUT in de invoering van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen voordat bijvoorbeeld een terugvorderingsbeschikking wordt genomen (zie ook punt 7 hiervoor). Tevens maakt het WVUT een betere informatie-uitwisseling tussen de Belastingdienst/Toeslagen en derden zoals bijvoorbeeld kinderopvangorganisaties mogelijk. Behalve aan een administratieve lastenverlichting voor de burger draagt dat bij aan een verdere vermindering van het risico op terugvorderingen. Wijziging van artikel 38 Awir.
15.	Deze casus betreft de huurtoeslag. Beroep op uitzonderingen slechts mogelijk tot uiterlijk 6 weken na datum definitieve toekenning. Dit is een korte termijn en indien te laat heeft dat grote gevolgen.	Deze termijn is verruimd naar uiterlijk 5 jaar na afloop van het berekeningsjaar. De verruiming is op dit moment geregeld in een besluit, geldend vanaf 23 april 2020 (paragraaf 4.2 Verzamelbesluit Toeslagen) maar wordt structureel geregeld in een AmvB die nu in voorbereiding is. Ook de termijn om een beroep te doen op bijzonder vermogen is verruimd naar 5 jaar, conform de herzieningstermijn van artikel 5a UR Awir (aanpassing van art. 9 UR Awir per 7-7-2020).

Bijlage: update lijst 'Cases en situaties 'schrijnende gevallen'

16.	Het verlies van verworven recht voor de huurtoeslag.	Na de uitspraak van de Raad van State ¹ is het beleid rond verworven recht aangepast en toegepast op alle aanvragen die nog niet onherroepelijk vaststonden. De Kamer is hierover per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 27 926, nr. 323). In deze brief is tevens toegezegd de uitspraak van de Raad van State met terugwerkende kracht tot en met het berekeningsjaar 2014 toe te passen. Dit zal worden geformaliseerd in een beleidsbesluit.
17.	Geen recht op huurtoeslag voor recreatiewoningen waardoor huurtoeslag teruggevorderd wordt. Geen wettelijke omschrijving van begrip 'recreatiewoning' zorgt voor onduidelijkheid.	Recente jurisprudentie van de RvS heeft voor een groot gedeelte duidelijkheid verschaft. Het beleid van de Belastingdienst/Toeslagen inzake de huurtoeslag voor recreatiewoningen is sindsdien conform de uitspraken van de RvS uitgevoerd.
18.	Geen huurtoeslag toegekend voor een gehandicapt volwassen kind voor de aanbouw van een woning wegens het niet voldaan aan de vereisten van een zelfstandige woning, terwijl dat in die situatie niet logisch was.	Dit schrijnende geval is een voorbeeld van het resultaat van een gebrek aan de menselijke maat bij strikte toepassing van de wet. In dit geval is n.a.v. een herbeoordeling inmiddels alsnog de menselijke maat meegewogen en de huurtoeslag toegekend. In toekomstige gevallen zal bij de beoordeling de menselijke maat worden meegewogen.
19.	De berekening van het toetsingsinkomen leidt vaak tot problemen, wanneer incidentele of bijzondere inkomsten (afkoop pensioenregeling, ontslagvergoeding) onderdeel uitmaken van het toetsingsinkomen.	Hier ligt een rol voor de Belastingdienst/Toeslagen op het gebied van voorlichting. In september is daarom een campagne gestart om de voorlichting vanuit Belastingdienst/Toeslagen te verbeteren (zie punt 14 hiervoor).
20.	Problemen ontstaan bij de definitieve berekening als blijkt dat de inkomens van vertrokken, niet uitgeschreven bewoners betrokken zijn bij de definitieve berekening van de huurtoeslag.	Juistheid, tijdigheid en volledigheid van de basisregistratie persoonsgegevens (BRP) ligt niet in de invloedssfeer van de Belastingdienst/Toeslagen. De Belastingdienst/Toeslagen is afnemer van de gegevens in de BRP. Indien onjuiste gegevens in de BRP leiden tot een onjuiste berekening, kan de belanghebbende dit altijd aangeven door een voorschot te laten wijzigen of, indien toepasselijk, in bezwaar te gaan. In de situatie dat een onbekende oud bewoner niet is uitgeschreven en het door privacy-redenen niet mogelijk is om erachter te komen wie dit is, kan de aanvrager een melding maken bij de gemeente van een onjuiste inschrijving. De gemeente start dan een onderzoek naar de juistheid van de inschrijving van de derde. De Belastingdienst/Toeslagen kan ook een dergelijke melding doen.

¹ ABRvS 24 juli 2019, nr. 201809337/1/A2, ECLI:NL:RVS:2019:2415.

Bijlage: update lijst 'Cases en situaties 'schrijnende gevallen'

21.	Beëindiging van medebewoning. Ingeval van beëindiging medewoning wordt bij de definitieve berekening regelmatig het inkomen van de vertrekkende bewoner bij het inkomen van de zittende bewoner/aanvrager opgeteld met als gevolg een terugvordering of nabetaling. Ook van deze optelling is de burger zich niet bewust en wordt achteraf geconfronteerd met een terugvordering of nabetaling.	Goede voorlichting vanuit de Belastingdienst/Toeslagen is belangrijk om (hoge) terugvorderingen en nabetalingen te voorkomen. Hier wordt hard aan gewerkt, zo is in september 2020 een campagne gestart waarin burgers worden gestimuleerd om veranderingen door te geven aan de Belastingdienst/Toeslagen (zie punt 14 hiervoor). Als de medebewoner na vertrek een inkomensstijging heeft van 10% of meer, kan belanghebbende in de meeste gevallen verzoeken om deze inkomensstijging buiten beschouwing te laten (artikel 8, derde lid, Awir).
22.	KGB: Vrouwen in de knel: man is aanvrager kinderbijslag. Wellicht ook KOT issue.	De afgelopen maanden is door vrouwenopvangorganisatie Moviera, de Sociale Verzekerings Bank en de Belastingdienst/Toeslagen in opdracht van VWS een pilot uitgevoerd die gericht was op versneld toekennen van kinderbijslag en kindgebonden budget aan vrouwen die met hun kind(eren) in de vrouwenopvang terechtkomen. Op dit moment wordt bezien hoe vervolg kan worden gegeven aan de pilot, en zo ja hoe de uitkomsten kunnen leiden tot afspraken over een structurele werkwijze.
23.	KGB: ALO-kop nareizenden. Geen BSN, niet als partner in systeem. Onterechte toekenning, hoge terugvordering.	Sinds 2019 kunnen statushouders na het doen van hun aanvraag bij de Belastingdienst/Toeslagen (schriftelijk of telefonisch) aangeven dat zij een partner hebben die nog niet bekend is in de Nederlandse basisregistraties. De ALO-kop wordt dan niet uitbetaald, waardoor hoge terugvorderingen worden voorkomen. Voor de gevallen waarin de ALO-kop eerder reeds is uitbetaald en teruggevorderd moest worden, bestaat er voor de burger de mogelijkheid tot het aanvragen van een persoonlijke betalingsregeling. Een betalingsregeling kan door elke burger die met een terugvordering wordt geconfronteerd worden aangevraagd en is niet uniek voor deze situatie. Daardoor hoeft in sommige gevallen, afhankelijk van de betalingscapaciteit, een beperkt deel van de ALO-kop terugbetaald te worden.
24.	Co-ouders: behoefte aan verdelen KGB en ALO-kop. Co-ouders dragen beide zorg voor de kinderen, echter slechts één van de ouders ontvangt KGB.	Naar aanleiding van het rapport Kind van de rekening van de Nationale ombudsman is een aantal verbeteringen gerealiseerd (Kamerstukken II, 2019-2020, 26 448, nr. 628). De problematiek rond het overdragen van het kindgebonden budget aan de minstverdienende partner is daarmee opgelost. In reactie op Kamervragen van het lid Bruins (Kamerstukken II, 2019-2020, nr. 2373) is aangegeven dat het in tegenstelling tot de kinderbijslag het juridisch en technisch niet mogelijk is het kindgebonden budget evenredig over de (co-)ouders te verdelen.
25.	Doordat niet direct juist wordt verwezen bij vragen en problemen duurt het lang voordat de burger wordt geholpen en ontstaat er veel	Verbetering van communicatie en het contact tussen de Belastingdienst/Toeslagen en de burger is hier noodzakelijk. Er lopen meerdere initiatieven op dit punt, waaronder de persoonlijk

Bijlage: update lijst 'Cases en situaties 'schrijnende gevallen'

	frustratie. In sommige gevallen zelfs verlies van rechten doordat niet binnen 6 weken bezwaar aangetekend wordt tegen een beschikking.	zaaksbehandelaar. Bij een niet-tijdig bezwaar wordt tevens altijd gekeken naar de reden van de termijnoverschrijding. In enkele gevallen is de termijnoverschrijding verschoonbaar en wordt het bezwaar alsnog in behandeling genomen.
--	--	--